

Sygn. akt I ACa 703/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Roman Stachowiak
Sędziowie:	SA Małgorzata Mazurkiewicz-Talaga SA Piotr Górecki /spr./
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agnieszka Paulus

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **z siedzibą w W.**

przeciwko **A. B.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 30 kwietnia 2013 r., sygn. akt IX GC 708/12

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.**

SSA M. Mazurkiewicz-Talaga SSA R. Stachowiak SSA P. Górecki

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 21 października 2011 r. w trybie elektronicznego postępowania upominawczego, powódka (...) z siedzibą w W. (Austria) wniosła o zasądzenie od pozwanej A. B., prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...), kwoty 135.871,23 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat wskazanych w pozwie oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty z dnia 22 lutego 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) uwzględnił powództwo w całości.

Od powyższego nakazu sprzeciw wniosła pozwana, żądając oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powódki kosztów postępowania według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 24 maja 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin - Zachód z Lublinie przekazał niniejszą sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań - Stare Miasto w Poznaniu. Z kolei postanowieniem z dnia 18 lipca 2012 roku Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu w sprawie IX GC 1132/12 stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu.

Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2013 r. zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 135.871,23 złotych z ustawowymi odsetkami od następujących kwot:

- 8.138,49 złotych za okres od dnia 24 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- 14.182,37 złotych za okres od dnia 27 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- 22.695,98 złotych za okres od dnia 31 października 2008 roku do dnia zapłaty,
- 37.142,26 złotych za okres od dnia 13 grudnia 2008 roku do dnia zapłaty,
- 21.427,41 złotych za okres od dnia 27 grudnia 2008 roku do dnia zapłaty,
- 2.284,72 złotych za okres od dnia 07 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty,

oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (sygn. akt IX GC 708/12).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powódka sprzedawała pozwanej sprzęt elektroniczny. Zamówienia składane były w formie ustnej lub elektronicznej przez konkubenta pozwanej M. M. (2), a przyjmowane przez pracownika powódki B. S., który ustalał wszelkie niezbędne kwestie, w tym terminy i warunki dostaw oraz terminy płatności za zamówione towary. Pierwotnie pozwana odbierała towar za pośrednictwem swoich pracowników w siedzibie powódki w W.. W późniejszym okresie ustalono, że pracownicy pozwanej będą odbierali sprzęt elektroniczny w pobliżu B., bezpośrednio z pojazdu dostawczego powódki. Później uzgodniono, że towar będzie pozostawiany u innego przedsiębiorcy w B. - kontrahenta powódki i odbierany przez pracowników pozwanej. Zapłata za towar pierwotnie dokonywana była gotówkowo, przy jego odbiorze. Później, w związku z odbiorem towaru na terenie Niemiec uzgodniono, iż zapłata będzie dokonywana przelewami na konto bankowe powódki.

W związku z dokonaną sprzedażą powódka wystawiła na rzecz pozwanej faktury nr:

- (...) z dnia 13 października 2008 roku na kwotę 13.381,77 euro,
- (...) z dnia 16 października 2008 roku na kwotę 3.250,75 euro,
- (...) z dnia 20 października 2008 roku na kwotę 5.202,16 euro,
- (...) z dnia 02 grudnia 2008 roku na kwotę 8.513,40 euro,
- (...) z dnia 15 grudnia 2008 roku na kwotę 4.911,39 euro,
- (...) z dnia 27 grudnia 2008 roku na kwotę 7.400 euro.

We wszystkich powyższych fakturach wskazano jako termin płatności 10 dni.

Pismem z dnia 21 marca 2011 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty należności wynikających z w/w faktur.

W ramach wzajemnej współpracy stron, zawarte zostały również umowy sprzedaży, przez pozwaną powódce, sprzętu elektronicznego i w związku z powyższym pozwana wystawiła na rzecz powódki faktury VAT nr:

- (...) z dnia 31 stycznia 2009 roku na kwotę 24.415,60 złotych (5.000 euro),
- (...) z dnia 26 marca 2009 roku na kwotę 6.163,59 złotych (1.353 euro),
- (...) z dnia 09 lipca 2009 roku na kwotę 7.079,68 złotych (1.600 euro),

Towar objęty powyższymi fakturami został przez pozwaną wydany powódce.

Pozwana dokonała przelewów bankowych na rzecz powódki następujących kwot:

- 10.000 euro w dniu 15 lipca 2008 roku,
- 8.812,51 euro w dniu 12 sierpnia 2008 roku,
- 6.385,20 euro w dniu 25 sierpnia 2008 roku,
- 9.600 euro w dniu 19 września 2008 roku,
- 7.700 euro w dniu 22 września 2008 roku,
- 5.000 euro w dniu 03 października 2008 roku,
- 5.900 euro w dniu 21 października 2008 roku,
- 7.500 euro w dniu 06 listopada 2008 roku,
- 10.600 euro w dniu 28 listopada 2008 roku,
- 10.000 euro w dniu 05 grudnia 2008 roku

Powódka w związku z zawartymi z pozwaną umowami sprzedaży wystawiła również na rzecz pozwanej faktury nr:

- (...) z dnia 07 marca 2008 roku na kwotę 8.274,34 euro,
- (...) z dnia 20 marca 2008 roku na kwotę 9.674,84 euro,
- (...) z dnia 29 marca 2008 roku na kwotę 4.571,61 euro,
- (...) z dnia 12 kwietnia 2008 roku na kwotę 7.450,73 euro,
- (...) z dnia 19 kwietnia 2008 roku na kwotę 4.089,49 euro,
- (...) z dnia 30 kwietnia 2008 roku na kwotę 9.423,62 euro,
- (...) z dnia 10 maja 2008 roku na kwotę 7.239,84 euro,
- (...) (...) z dnia 19 maja 2008 roku na kwotę 11.538,87 euro,
- (...) z dnia 30 maja 2008 roku na kwotę 6.309,95 euro,
- (...) z dnia 11 czerwca 2008 roku na kwotę 12.792,11 euro,
- (...) z dnia 11 czerwca 2008 roku na kwotę 880 euro,

- (...) z dnia 24 czerwca 2008 roku na kwotę 9.549,10 euro,
- (...) z dnia 07 lipca 2008 roku na kwotę 10.107,54 euro,
- (...) z dnia 21 lipca 2008 roku na kwotę 19.640,26 euro,
- (...) z dnia 29 lipca 2008 roku na kwotę 8.785,51 euro,
- (...) z dnia 31 lipca 2008 roku na kwotę 6.385,20 euro,
- (...) z dnia 05 sierpnia 2008 roku na kwotę 5.900,08 euro,
- (...) z dnia 07 sierpnia 2008 roku na kwotę 4.720,31 euro,
- (...) z dnia 11 sierpnia 2008 roku na kwotę 3.461,41 euro,
- (...) z dnia 19 sierpnia 2008 roku na kwotę 5.847,62 euro,
- (...) z dnia 27 sierpnia 2008 roku na kwotę 9.630,47 euro,
- (...) z dnia 30 sierpnia 2008 roku na kwotę 4.318,39 euro,
- (...) z dnia 02 września 2008 roku na kwotę 4.658,47 euro,
- (...) z dnia 25 września 2008 roku na kwotę 7.469,24 euro.

Apelacją zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w całości pozwana.

Skarżąca podniosła następujące zarzuty:

1) naruszenia przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.:

a) art. 217 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 3 maja 2012 r. w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 227 k.p.c. „poprzez uznanie, że wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa (...) nie dotyczy faktów mających istotne znaczenie (...)”,

b) art. 233 k.p.c. :

- „poprzez przekroczenie swobodnej oceny materiału dowodowego dokonanej wybiórczo, w sposób sprzeczny z zasadami logiki i doświadczenia życiowego polegające na pominięciu przy ocenie kwestii uiszczenia przez pozwaną należności wymienionych w pozwie zeznań świadka M. M. (2) (...)”,

- „poprzez przekroczenie swobodnej oceny dowodów polegające na odmowie wiarygodności zeznaniom pozwanej, w zakresie dotyczącym dokonywania zapłat, mimo że zeznania te korespondowały z materiałem dowodowym uznanym przez Sąd I instancji za wiarygodny tj. z zeznaniami świadków M. M. (3), L. O. (1) (...)”,

- poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na uznaniu za „w pełni wiarygodne i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy” w szczególności w odniesieniu do zapłat dokonywanych przez pozwaną zeznań świadka B. S.,

- „poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego wniosków nie tylko z niego niewynikających, ale wręcz z nim sprzecznych - a w konsekwencji przyjęcie - pomimo, że powódka wykazywała, iż pozwana płaciła za zakupiony od niej towar gotówką wyłącznie w okresie odbierania towaru w W. (...)”,

- „poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny materiału dowodowego, polegające na wyciąganiu z określonych stanów faktycznych wniosków sprzecznych z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, a w konsekwencji przyjęcie, że w sytuacji braku pisemnej umowy o współpracy handlowej kontrahentów z dwóch różnych państw, przy umowach sprzedaży zawieranych wyłącznie telefonicznie, i modyfikowanych jeszcze w chwili wydania towaru (kiedy to ostatecznie ustalano, co jest przedmiotem umowy - w zależności od tego, co przywiózł przewoźnik) oraz w braku uzgodnienia jakiegokolwiek kredytu kupieckiego między stronami - powódka realizowała kolejne zamówienia (i to o wartości 31.143,13 euro) na rzecz pozwanej nie otrzymawszy od niej zapłaty za realizację poprzednich”,

- „poprzez brak wszechstronnego i wnikliwego rozważenia materiału dowodowego, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że należności dochodzone przez powódkę w niniejszej sprawie nie zostały przez pozwaną - jeszcze przed wytoczeniem powództwa – zapłacone”,

c) „art. 479¹² § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 3 maja 2012 r. w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw i w zw. z art. 505³⁷ § 1 k.p.c.:

- przez niepominięcie twierdzeń oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów, powołanych w piśmie procesowym powódki z 18 października 2012 r., pomimo, że twierdzenia te i dowody nie zostały powołane w pozwie, ani w piśmie uzupełniającym pozew z dnia 11 września 2012 r., a powódka nie wykazała należyście, że ich powołanie w wymienionych pismach procesowych nie było możliwe, względnie że potrzeba ich powołania wynikła później;

- przez niepominięcie twierdzeń oraz dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów, powołanych w piśmie procesowym powódki z 5 grudnia 2012 r., pomimo, że twierdzenia te i dowody zostały powołane nie w pozwie, ani w piśmie uzupełniającym pozew z dnia 11 września 2012 r. oraz po upływie dwutygodniowego ustawowego terminu, a nadto powódka nie wykazała należyście, że ich powołanie w wymienionych pismach procesowych nie było możliwe, względnie że potrzeba powołania wynikła później”;

d) „art. 207 § 3 k.p.c. w zw. z art. 1 pkt. 27 i art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw i art. 479¹² § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym przed 3 maja 2012 r. w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw i w zw. z art. 505³⁷ § 1 k.p.c. - przez zakreszenie powódce postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 27 listopada 2012 r. terminu do dnia 8 grudnia 2012 r. na ustosunkowanie się do twierdzeń zawartych w piśmie pozwanej z dnia 5 listopada 2012 r., dokonane na podstawie przepisu, który nie mógł znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie i skutkujące stworzeniem powódce możliwości do obejścia przepisów o ustawowej prekluzji dowodowej w sprawach gospodarczych”,

e) art. 328 § 2 k.p.c. „przez nieodniesienie się w uzasadnieniu wyroku do wiarygodności i mocy dowodowej wszystkich środków dowodowych zawnioskowanych przez pozwaną”,

f) „art. 1143 § 1 k.p.c. przez rozstrzygnięcie sprawy na podstawie prawa materialnego polskiego pomimo, że prawem materialnym właściwym w sprawie jest prawo austriackie”,

2) naruszenie prawa materialnego, tj.:

„a) art. 4 ust. 1 pkt a) w zw. z art. 12 ust. 1 pkt b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (R. II) w zw. z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe przez jego niezastosowanie i w rezultacie rozstrzygnięcie sprawy na podstawie prawa materialnego polskiego pomimo, że prawem materialnym właściwym w sprawie jest prawo austriackie;

b) art. 451 k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 pkt a) w zw. z art. 12 ust. 1 pkt b) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...) z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (R. I) w zw. z art. 28

ust. I ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe - przez jego zastosowanie, pomimo, że prawem materialnym właściwym w niniejszej sprawie jest prawo cywilne austriackie (...)",

ewentualnie, „na wypadek uznania przez Sąd II instancji, że prawem materialnym właściwym do rozpoznania niniejszej sprawy jest jednak prawo polskie:

c) art. 554 k.c. przez jego niezastosowanie, pomimo podniesionego przez pozwaną z ostrożności procesowej zarzutu przedawnienia i pomimo faktu, że od dat wymagalności roszczeń z tytułu sprzedaży dokonanej w zakresie działalności przedsiębiorstwa powódki - których zaspokojenia powódka dochodzi w niniejszej sprawie - upłynęły ponad dwa lata”.

Pozwana w oparciu o powyższe zarzuty domagała się zmiany zaskarżonego wyroku przez oddalenia powództwa w całości i zasądzenia od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu za obie instancje, tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Żądaniem ewentualnym było uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powódka w odpowiedzi na apelację wniosła o oddalenie i zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według podwójnej stawki opłat za czynności radców prawnych.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd odwoławczy podziela istotne ustalenia faktyczne sądu I instancji.

Na wstępie wypada odnieść się do zarzutu naruszenia art. 1143 § 1 k.p.c. W sprawie, w której zachodzi potrzeba stosowania prawa materialnego zagranicznego, sąd drugiej instancji stosuje prawo obce niezależnie od podniesionego w tej kwestii zarzutu apelacyjnego (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2007 r., II CSK 60/07, OSNC 2008/5/53). W ocenie autora apelacji, sąd I instancji winien w przedmiotowej sprawie zastosować prawo austriackie a nie prawo polskie.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 1143 § 1 k.p.c. obowiązującym od 1 lipca 2009 r. sąd z urzędu ustala i stosuje właściwe prawo obce. Generalnie trzeba w tym miejscu stwierdzić, że właściwym prawem materialnym w przedmiotowej sprawie jest prawo austriackie. Zaznaczenia wymaga, że strony nie dokonały wyboru prawa materialnego.

W myśl art. 28. 1. p.p.m. „Prawo właściwe dla zobowiązania umownego określa rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr (...)z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (R. I) (Dz. Urz. UE L 177 z 04.07.2008 r., str. 6).” Jednakże na podstawie art. 28 powyższego rozporządzenia, ma ono zastosowanie do umów zawartych od dnia 17 grudnia 2009 r. Bezspornym było w przedmiotowej sprawie, że strony nawiązały kontakty handlowe przed grudniem 2009 r., tj. w roku 2008.

Z tego też względu w niniejszej sprawie zastosowanie ma Konwencja o prawie właściwym dla zobowiązań umownych otwarta do podpisu w R. dnia 19 czerwca 1980 r. (Dz. U. z 2008, nr 10, poz. 57). Konwencję tę podpisała Polska jak i Austria. Jeżeli wybór prawa właściwego dla umowy nie został dokonany (tak jak w tej sprawie), umowa podlega prawu państwa, z którym wykazuje ona najściślejszy związek (art. 4 Konwencji). Domniemywa się, że umowa wykazuje najściślejszy związek z tym państwem, w którym strona, na której spoczywa obowiązek spełnienia świadczenia charakterystycznego, w chwili zawarcia umowy ma miejsce zwykłego pobytu lub w przypadku spółki, stowarzyszenia lub osoby prawnej, siedzibą zarządu (art. 4 ust. 2 Konwencji). Nie ulega żadnej wątpliwości, że zawarta przez strony umowa wykazuje najściślejszy związek z Austrią. To właśnie w W. powódka ma swoją siedzibę, tam też początkowo następował odbiór towaru (sprzęt elektroniczny), tam następowały płatności i rozliczenia. To, że w okresie późniejszym strony ustaliły, że towar będzie odbierany na autostradzie lub w B., oceny tej nie zmienia. Marginalnie tylko godzi się zauważyć, że zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu i RE z dnia 17 czerwca 2008 r. (R. I), prawem właściwym jest prawo materialne właściwe dla sprzedawcy (art. 4 rozporządzenia).

W roku 1987 Austria przystąpiła do Konwencji Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzonej w W. dnia 11 kwietnia 1980 r. Tym samym stała się ona częścią austriackiego systemu prawnego. Polska dokonała ratyfikacji tej konwencji w dniu 13 marca 1995 r. i weszła ona w życie w stosunku do Polski z dniem 1 czerwca 1996 r. (Dz. U. 1997, nr 45, poz. 286). Dodać wypada, że Konwencja wiedeńska miała na celu wyłączenie stosowania prawa krajowego do kontaktów międzynarodowej sprzedaży towarów i poddanie ich regulacji powszechnie aprobowanym normom międzynarodowym.

Zawarta między stronami umowa kupna-sprzedaży, nie jest sprzeczna z konwencją wiedeńską z 1980 r. Strony zawarły umowę w formie ustnej a zgodnie z art. 11 tej konwencji, umowa sprzedaży nie wymaga do jej zawarcia formy pisemnej i „nie podlega żadnym innym wymogom co do formy”. Obowiązkiem sprzedającego jest dostarczyć towary i przekazać wszelkie dokumenty ich dotyczące (art. 30 konwencji). Z kolei obowiązkiem kupującego jest zapłata ceny (art. 54 konwencji). Nie ma potrzeby w tym miejscu szerzej omawiać zawartą przez strony umowę w aspekcie Konwencji wiedeńskiej, skoro w tym zakresie nie podniesiono żadnych zarzutów.

Istotnym zarzutem podniesionym w apelacji, był niewątpliwie zarzut przedawnienia. W związku z tym trzeba podkreślić, że Konwencja wiedeńska z 1980 r. nie reguluje tej kwestii. Austria - odmiennie, niż Polska - nie przystąpiła też do Konwencji o przedawnieniu w międzynarodowej sprzedaży towarów sporządzonej w N. dnia 14 czerwca 1974 r. (Dz. U. z 1997 r., nr 45, poz. 282). Zatem konwencja ta, przewidująca czteroletni termin przedawnienia, nie mogła mieć zastosowania.

Koniecznym zatem było odwołanie się do cywilnego kodeksu austriackiego ((...)). W myśl § 1501 (...) przedawnienie (określane jako „zadawnienie”) bierze się pod uwagę jedynie na zarzut, nigdy z urzędu. Austriacki kodeks cywilny w § 1480 przewiduje dla umów (i usług) 3 letni termin przedawnienia (zadawnienia). Początek biegu przedawnienia roszczeń rozpoczyna się w momencie, gdy poszkodowany dowiedział się o stracie (szeroko pojęta szkoda). Niewątpliwie wraz z upływem terminu płatności poszczególnych faktur, rozpoczął bieg trzyletni termin przedawnienia. Najwcześniejszym terminem płatności pierwszej z faktur ((...)) z dnia 13 października 2008 r. był dzień 24 października 2008 r. (tj. po 10 dniach od wystawienia). Powodowa spółka wniosła pozew do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w dniu 21 października 2011 r. należy zatem przyjąć, że pozew został wniesiony przed upływem trzyletniego okresu przedawnienia przewidzianego w § 1480 (...).

Co do pozostałych zarzutów apelacyjnych. Zarzuty te, o charakterze procesowym, nie zasługiwały na uwzględnienie. Autor apelacji dopatrywał się naruszenia art. 217 § 2 k.p.c. w tym, że sąd I instancji na rozprawie w dniu 23 kwietnia 2013 r. oddalił wniosek dowodowy o powołanie biegłego grafologa, celem zweryfikowania podpisu widniejącego na fakturach załączonych do pisma powoda z dnia 18 października 2012 r. Podzielić należało stanowisko sądu okręgowego, że przeprowadzenie tego dowodu było zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zakres przedmiotowy rozpoznania sprawy wyznaczały m. in. zarzuty pozwanej podniesione w sprzeciwie od nakazu zapłaty. W uzasadnieniu sprzeciwu pozwana jednoznacznie wskazała, że w jej ocenie dochodzone pozwem roszczenia „wygasły – część na skutek spełnienia świadczenia przez pozwanego, inne w związku z potrąceniem wzajemnych wierzytelności stron” (k. 12). Stanowisko to nie uległo zmianie w toku procesu. Pozwana zatem nie kwestionowała tego, że nie otrzymała określonego towaru lub, że niektóre faktury są wadliwe, lecz konsekwentnie twierdziła, że roszczenia powodowej spółki wygasły poprzez ich spełnienie i potrącenie. Bliżej zresztą w toku procesu nie sprecyzowano zarzutu potrącenia, np. które konkretnie wierzytelności uległy potrąceniu, kiedy w istocie złożono materialnoprawne oświadczenie o potrąceniu. Skoro zatem pozwana nie kwestionowała tego, że otrzymała towar objęty fakturami, wykazywanie w drodze opinii grafologa osoby podpisującej się pod fakturami, było zupełnie zbędne.

Nietrafny okazał się także zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w tym przepisie, sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”. Lektura akt sprawy, nie wskazuje na to, aby sąd I instancji naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów. Jeśli tylko z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Jedynie wówczas, gdy brak jest logiki w wysnuwaniu wniosków ze zgromadzonego materiału dowodowego lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza reguły logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. W szczególności skarżący upatrywał naruszenie art. 233 k.p.c. przez to, że w jego ocenie sąd I instancji z naruszeniem wspomnianego przepisu błędnie ocenił wiarygodność zeznań świadków M. M. (2) i L. O. (1) co do „płatności gotówkowych dokonywanych przez pozwaną (...)” oraz świadka B. S.. Wbrew zarzutowi zeznania tych świadków nie mogły wpłynąć na odmienną ocenę stanu faktycznego od tej jaką przyjął sąd I instancji. Z zeznań tego ostatniego świadka wynikało m. in., że były takie sytuacje w których „pozwany wziął więcej towaru, niż miał gotówki” (k. 304). Twierdził on także, że pozwany „nie wpłacał zaliczek za towar”. Problemy z płatnościami powstały, gdy strona pozwana odebrała więcej towaru, niż gotówki. Podkreślić zatem trzeba, że z zeznań tego świadka nie wynikało, aby pozwana zapłaciła za wszystkie faktury. Z zeznań świadka L. O. (2), która prowadziła dla pozwanej usługi księgowe wynikało m. in., że nie wie ona „czy faktycznie płatności następowały i w jakiej walucie (...)” – k. 396. Z kolei z zeznań świadka M. M. (2) wynikało jednoznacznie, że zdarzało się, iż odbierał towaru więcej, aniżeli miał przy sobie pieniądze (k. 305). Biorąc pod uwagę, że w toku procesu powodowa spółka przedstawiła całościowe rozliczenia jakie miały miejsce między stronami, wskazane wyżej zeznania świadków, nie podważyły prawdziwości w zakresie wzajemnych rozliczeń w okresie trwania współpracy handlowej.

Nie mogły także odnieść zamierzonego skutku zarzuty dotyczące przepisów procesowych w zakresie prekluzji dowodowej.

Po wniesieniu sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, powód został wezwany do uzupełnienia pozwu w terminie 14 dni (zgodnie z art. 505³⁷ § 1 k.p.c.). Po uzupełnieniu (pismo z dnia 11 września 2012 r.), sąd doręczył to pismo pozwanej wzywając do „ustosunkowania” się w terminie 7 dni. Zaznaczyć trzeba, że zgodnie z § 3 wymienionego przepisu, jeżeli powód uzupełni pozew przewodniczący wzywa pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania. W wyniku zobowiązania „do ustosunkowania” się, pozwana złożyła dwa pisma, jedno w terminie tygodniowym (pismo z dnia 1 października 2012 r.), drugie w terminie wynikającym z § 3 art. 505³⁷ k.p.c. – tj. dwutygodniowym (pismo z dnia 8 października 2012 r.). Podnieść trzeba, że w piśmie z dnia 8 października 2012 r. pozwana powołała się na trzy faktury wystawione przez siebie dla powodowej spółki oraz ujawniła wyciągi bankowe nr (...), (...) i (...). Suma kwotowa przelewów oraz faktur wystawionych powódce (ujawnionych w pismach z dnia 1 października i 8 października 2012 r.) opiewała na kwoty wyższe, aniżeli te, których domagała się w pozwie powódka. W tej sytuacji powódka pismem z dnia 18 października 2012 r. wniosła o przeprowadzenie dodatkowych dowodów oraz odniosła się do zarzutów podniesionych we wcześniejszych pismach pozwanej. Należało zatem uznać, że potrzeba powołania dodatkowych dowodów i twierdzeń wynikła później (art. 479¹² § 1 k.p.c.). Konkludując, strona powodowa przedłożyła ostatecznie dowody (w tym wyciągi z rachunków bankowych) z których wynikało, że pozwana nie zapłaciła za wszystkie faktury (por.: zestawienie wszelkich płatności i zobowiązań – k. 171-172). Z kolei pozwana nie wykazała, aby płatności tych dokonała w całości (wykazała tylko zapłatę 47.497,71 euro i 17.368 zł – k. 134-135). Na marginesie jedynie wypada zauważyć, że przepisy dotyczące prekluzji dowodowej nie mogą prowadzić do wydawania niesłuszných wyroków.

Niezasadne były także zarzuty apelacyjne w zakresie naruszenia rozporządzenia Parlamentu i Rady Europy z dnia 17 czerwca 2008 r., skoro – o czym wspomniano wcześniej – rozporządzenie to nie miało w przedmiotowej sprawie zastosowania. Niemniej jednak w przypadku stosowania tego rozporządzenia, prawem materialnym w tej sprawie i tak byłoby prawo państwa w którym siedzibę ma powódka (tj. prawo austriackie).

Wbrew sugestii autora apelacji, powołanie przez sąd I instancji przepisu z art. 451 k.c., nie mogło wpłynąć na odmienną ocenę co do sposobu zaliczania przez powódkę wpłat dokonywanych przez pozwaną. Prawo cywilne austriackie również przewiduje – w braku jednoznacznego oświadczenia stron umowy - zaliczanie wpłat na zobowiązania najstarsze.

Reasumując, podniesione zarzuty apelacyjne nie mogły wpłynąć na odmienną ocenę prawną stosunków handlowych stron. Wprawdzie sąd I instancji błędnie stosował prawo materialne polskie, to jednak ostateczne rozstrzygnięcie odpowiadało prawu.

Z tych zatem względów apelacja pozwanej jako bezzasadna podlegała oddaleniu (art. 385 k.p.c.).

W pkt 2 wyroku sąd odwoławczy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym (art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i w zw. z § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu).

P. Górecki R. Stachowiak M. Mazurkiewicz-Talaga